

Comunicare a Comisiei — Recapitalizarea instituțiilor financiare ⁽¹⁾ în contextul actualei crize financiare: limitarea ajutorului la minimumul necesar și garanții împotriva denaturărilor nejustificate ale concurenței

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2009/C 10/03)

1. INTRODUCERE

- (1) Comunicarea Comisiei din 13 octombrie 2008 cu privire la aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul măsurilor adoptate în legătură cu instituțiile financiare în contextul actualei crize financiare mondiale ⁽²⁾ („Comunicarea cu privire la sectorul bancar”) recunoaște faptul că schemele de recapitalizare reprezintă una din măsurile-cheie pe care statele membre le pot adopta pentru a menține stabilitatea și buna funcționare a piețelor financiare.
- (2) Consiliul ECOFIN din 7 octombrie 2008 și reuniunea Eurogrup din 12 octombrie 2008 au abordat recapitalizarea în mod similar, concluzionând că „Guvernele se angajează să furnizeze un volum corespunzător de capital, atunci când este necesar, favorizând totodată prin toate mijloacele disponibile atragerea capitalului privat. Instituțiile financiare ar trebui să aibă obligația de a accepta restricții suplimentare, în special pentru a împiedica eventualele abuzuri cu privire la aceste măsuri, în detrimentul părților care nu beneficiază de acestea”, iar „interesul legitim al concurenților trebuie protejat, în special prin norme în materie de ajutoare de stat.”
- (3) Până acum, Comisia a aprobat schemele de recapitalizare din trei state membre, precum și măsurile individuale de recapitalizare, în conformitate cu principiile enunțate în Comunicarea cu privire la sectorul bancar ⁽³⁾. Recapitalizarea, în principal sub formă de acțiuni ordinare și preferențiale, a fost autorizată sub rezerva introducerii, în special, a ratelor de remunerare în funcție de nivelul pieței, a unor garanții de comportament adecvate și a revizuirii periodice. Cu toate acestea, dat fiind că natura, sfera de aplicare și condițiile schemelor de recapitalizare avute în prezent în vedere variază considerabil, atât statele membre, cât și instituțiile beneficiare potențiale au solicitat orientări mai detaliate cu privire la măsura în care anumite forme specifice de recapitalizare ar fi acceptabile în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat. În special, unele state membre iau în calcul recapitalizarea băncilor, nu cu scopul principal de a le salva, ci de a asigura împrumuturi către economia reală. Consiliul ECOFIN din 2 decembrie 2008 a recunoscut nevoia pentru orientări suplimentare în materie de recapitalizări de precauție destinate să susțină creditarea și a solicitat adoptarea de urgență a unor astfel de orientări de către Comisie. Prezenta comunicare oferă orientări privind noile scheme de recapitalizare și deschide posibilitatea de ajustare a schemelor de recapitalizare existente.

Obiective comune: restabilirea stabilității financiare, asigurarea de împrumuturi către economia reală și tratarea riscurilor sistemice în cazul unei eventuale insolvențe

- (4) În contextul situației actuale a piețelor financiare, recapitalizarea băncilor poate răspunde unui număr de obiective. În primul rând, recapitalizările contribuie la restabilirea stabilității financiare și la recâștigarea încrederii necesare pentru redresarea împrumuturilor interbancare. Mai mult, în perioadele de recesiune, capitalul suplimentar poate absorbi pierderile și poate limita riscul ca băncile să devină insolvente. În actualele condiții, declanșate în special de prăbușirea Lehman Brothers, băncile în esență solide pot avea nevoie de infuzii de capital pentru a răspunde percepției răspândite conform căreia sunt necesari indici de capital mai mari ca urmare a subestimării anterioare a riscului și a creșterii costului de finanțare.

⁽¹⁾ Din considerente de natură practică pentru cititor, în prezentul document, instituțiile financiare sunt denumite simplu „bănci”.

⁽²⁾ JO C 270, 25.10.2008, p. 8.

⁽³⁾ A se vedea decizia Comisiei din 13 octombrie 2008 în cauza N 507/08 *Măsuri de sprijin financiar pentru industria bancară din Regatul Unit* (JO C 290, 13.11.2008, p. 4), decizia Comisiei din 27 octombrie 2008 în cauza N 512/08 *Măsuri de sprijin pentru instituțiile financiare din Germania* (JO C 293, 15.11.2008, p. 2) și decizia Comisiei din 19 noiembrie 2008 în cauza N 560/08 *Măsuri de sprijin pentru instituțiile de credit din Grecia*, decizia Comisiei din 12 noiembrie 2008 în cauza N 528/08 *Țările de Jos, Ajutor pentru ING Groep N.V.*, decizia Comisiei din 25 noiembrie 2008 în cauza NN 68/08 în ceea ce privește *Ajutorul acordat de Letonia în favoarea JSC Parex Banka*.

- (5) În al doilea rând, recapitalizările pot ajuta să se asigure împrumuturi către economia reală. Băncile în esență solide pot prefera să limiteze împrumuturile pentru a evita riscurile și pentru a menține indici de capital mai mari. Infuziile de capital de stat pot înlătura restricțiile de furnizare a creditului și pot limita propagarea dificultăților piețelor financiare asupra altor sectoare de activitate.
- (6) În al treilea rând, recapitalizarea de stat poate reprezenta, de asemenea, un răspuns adecvat la problemele instituțiilor financiare care se confruntă cu insolvabilitate ca urmare a modelului de afaceri specific sau a strategiei de investiții. O infuzie de capital din surse publice prin care se acordă ajutor de urgență unei anumite bănci poate să contribuie, de asemenea, la evitarea efectelor sistemice pe termen scurt cauzate de eventuala insolvabilitate a acesteia. Pe termen lung, recapitalizarea ar putea susține eforturile de pregătire pentru revenirea la viabilitate pe termen lung a băncii în cauză sau pentru lichidarea ordonată a acesteia.

Posibile preocupări legate de concurență

- (7) Plecând de la aceste obiective comune, în evaluarea oricărei scheme sau măsuri de recapitalizare trebuie să se țină seama de posibilele denaturări ale concurenței la trei niveluri diferite.
- (8) În primul rând, recapitalizarea de către un stat membru a băncilor proprii nu ar trebui să confere acestor bănci un avantaj concurențial nejustificat în raport cu băncile din celelalte state membre. Accesul la capital la rate considerabil mai mici decât concurenții din alte state membre poate avea, în lipsa unei justificări corespunzătoare fundamentate pe risc, un impact semnificativ asupra poziției concurențiale a unei bănci pe piața unică europeană largită. Ajutoarele excesive într-un stat membru ar putea, de asemenea, să declanșeze o cursă a subvențiilor între statele membre și ar putea crea dificultăți pentru economiile statelor membre care nu au introdus scheme de recapitalizare. O abordare coerentă și coordonată a remunerării infuziilor de capital public, precum și a celorlalte condiții aferente recapitalizării este indispensabilă pentru menținerea unor condiții de egalitate. Acțiunea unilaterală și necoordonată în acest domeniu poate, de asemenea, să submineze eforturile de restabilire a stabilității financiare („Asigurarea concurenței loiale între statele membre”).
- (9) În al doilea rând, schemele de recapitalizare care sunt deschise tuturor băncilor dintr-un stat membru, fără un grad corespunzător de diferențiere între băncile beneficiare în funcție de profilul de risc poate genera un avantaj nejustificat pentru băncile în dificultate sau cu rezultate mai slabe comparativ cu băncile care sunt în esență solide și care au rezultate mai bune. Aceasta va duce la denaturarea concurenței pe piață, va denatura stimulentele, va crește hazardul moral și va slăbi competitivitatea generală a băncilor europene („Asigurarea unei concurențe loiale între bănci”).
- (10) În al treilea rând, recapitalizarea publică, în special remunerarea acesteia, nu ar trebui să aibă ca efect plasarea pe o poziție mai puțin concurențială a băncilor care nu au recurs la finanțarea publică, dar care doresc să atragă capital suplimentar pe piață. O schemă publică care exclude operațiunile bazate pe mecanismele de piață va zădărnici eforturile de revenire la regimul normal de funcționare a pieței („Asigurarea revenirii la regimul normal de funcționare a pieței”).
- (11) Orice recapitalizare propusă are efecte concurențiale cumulative la fiecare din aceste trei niveluri. Cu toate acestea, trebuie obținut un echilibru între aceste preocupări legate de concurență și obiectivele de restabilire a stabilității financiare, de asigurare de împrumuturi către economia reală și de gestionare a riscului de insolvabilitate. Pe de o parte, băncile trebuie să beneficieze de condiții favorabile de acces la capital pentru a folosi recapitalizarea în mod cât mai eficient. Pe de altă parte, criteriile atașate măsurilor de recapitalizare ar trebui să asigure condiții de egalitate, iar pe termen lung, revenirea la condițiile normale de piață. Prin urmare, intervențiile statului ar trebui să fie proporționale și temporare și ar trebui concepute în așa fel încât să ofere stimulente băncilor pentru ca acestea să efectueze rambursarea către stat de îndată ce condițiile de piață o permit, pentru ca, în urma crizei, sectorul bancar european să devină mai competitiv și mai eficient. Stabilirea prețului pentru infuziile de capital în funcție de nivelul pieței ar fi cea mai bună garanție împotriva disparităților nejustificate la nivelul capitalizării și a folosirii inadecvate a acestui capital. În toate cazurile, statele membre ar trebui să se asigure că orice recapitalizare a unei bănci are la bază o nevoie veritabilă.
- (12) Echilibrul care trebuie atins între stabilitatea financiară și obiectivele de concurență evidențiază importanța de a distinge între băncile în esență solide, cu rezultate bune, pe de o parte, și băncile în dificultate, cu rezultate mai slabe, pe de altă parte.

- (13) Atunci când evaluează măsurile de recapitalizare, fie sub formă de scheme, fie sub formă de sprijin pentru bănci individuale, Comisia va acorda, aşadar, o atenție specială profilului de risc al beneficiarilor ⁽¹⁾. În principiu, băncile cu un profil de risc mai ridicat ar trebui să plătească mai mult. Atunci când elaborează scheme de recapitalizare deschise unui număr diferit de bănci, statele membre ar trebui să ia cu atenție în considerare criteriile de intrare și tratamentul băncilor cu profiluri de risc diferite și să le aplice acestora, în consecință, tratamente diferențiate (a se vedea anexa 1). Trebuie să se aibă în vedere situația băncilor care se confruntă cu dificultăți ca urmare a circumstanțelor excepționale actuale, deși anterior crizei ar fi fost considerate în esență solide.
- (14) Pe lângă indicatorii precum respectarea cerințelor legale de solvabilitate și cerințele cu privire la adecvarea prospectivă a capitalului, atestată de autoritățile naționale de supraveghere, spreadurile și ratingurile la swapurile pe risc de credit anterior crizei ar trebui să constituie, de exemplu, o bază bună pentru diferențierea ratelor de remunerare pentru diferitele bănci. Spreadurile actuale pot să reflecte, de asemenea, riscurile inerente care vor slăbi situația concurențială a unor bănci pe măsură ce depășesc condițiile de criză generală. Spreadurile de acum și cele de dinainte de criză ar trebui să reflecte, în orice caz, acolo unde este necesar, sarcina activelor toxice și/sau a punctelor slabe ale modelului de afaceri al băncii ca urmare a unor factori precum gradul mare de dependență de finanțarea pe termen scurt sau un efect de levier deosebit de ridicat.
- (15) În cazuri întemeiate, poate fi necesar să se accepte un nivel de remunerare mai redus pe termen scurt pentru băncile în dificultate, plecând de la premisa și condiția că pe termen lung costurile intervenției publice în favoarea acestor bănci se vor regăsi în restructurarea necesară pentru a restabili viabilitatea acestora și a lua în considerare impactul concurențial al sprijinului acordat prin măsuri compensatorii. Băncile solide din punct de vedere financiar pot beneficia de rate de intrare relativ reduse pentru orice recapitalizare și, prin urmare, de condiții semnificativ reduse în ceea ce privește sprijinul public pe termen lung, dacă acceptă criteriile cu privire la răscumpărarea sau conversia instrumentelor, astfel încât să se mențină caracterul temporar al implicării statului, obiectivul de a restabili stabilitatea financiară/împrumuturile către economie și necesitatea de a evita abuzul de fonduri în scopuri strategice mai ample.

Recomandările Consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene (BCE)

- (16) În recomandările Consiliului guvernatorilor din 20 noiembrie 2008, Banca Centrală Europeană („BCE”) a propus o metodologie pentru stabilirea unor valori de referință pentru prețul măsurilor de recapitalizare de stat pentru instituțiile în esență solide din zona euro. Considerentele care stau la baza acestor recomandări, legate de nevoia formulării unor orientări în domeniu, reflectă pe deplin principiile stabilite în introducerea la prezenta comunicare. În conformitate cu atribuțiile și responsabilitățile specifice, BCE acordă o mare atenție eficienței măsurilor de recapitalizare în vederea întăririi stabilității financiare și promovării fluxului neîngrădit de credite către economia reală. Totodată, BCE subliniază necesitatea unor prețuri în funcție de nivelul pieței, incluzând riscul specific băncilor beneficiare individuale și necesitatea de a menține condiții de egalitate între băncile concurente.
- (17) Comisia salută recomandările BCE care propun o schemă de preț pentru infuziile de capital pe baza unui interval de rate de randament pentru băncile beneficiare care, fără a aduce atingere variațiilor în profilul de risc al acestora, sunt instituții financiare în esență solide. Obiectivul acestui document este de a oferi orientări suplimentare în ceea ce privește condițiile, altele decât ratele de remunerare, și criteriile în baza cărora băncile care nu sunt în esență solide pot avea acces la capitalul public.
- (18) Mai mult, recunoscând faptul că actualele rate de piață excepționale nu constituie un criteriu de referință rezonabil pentru stabilirea nivelului corect de remunerare a capitalului, Comisia este de părere că măsurile de recapitalizare ale statelor membre ar trebui să ia în considerare subestimarea riscului din perioada premergătoare crizei. În caz contrar, ratele de remunerare publice ar putea conferi avantaje concurențiale nejustificate pentru beneficiari și ar putea duce la eliminarea recapitalizării private.

⁽¹⁾ Pentru informații suplimentare, a se vedea anexa 1.

2. PRINCIPIILE CARE GUVERNEAZĂ DIFERITELE TIPURI DE RECAPITALIZARE

- (19) Apropierea prețurilor de prețurile pieței reprezintă cea mai bună garanție pentru limitarea denaturărilor concurenței ⁽¹⁾. Prin urmare, recapitalizarea ar trebui concepută în așa fel încât să se aibă în vedere situația de piață a fiecărei instituții, inclusiv profilul de risc și nivelul de solvabilitate actual și să se mențină condiții de egalitate, evitându-se acordarea de subvenții prea mari comparativ cu alternativele existente pe piață. Mai mult, condițiile legate de preț ar trebui să reprezinte un stimulent pentru bancă să efectueze rambursarea către stat de îndată ce criza a trecut.
- (20) Aceste principii se transpun în evaluarea următoarelor elemente ale concepției generale a măsurilor de recapitalizare: obiectivul recapitalizării, soliditatea băncii beneficiare, remunerarea, stimulentele de ieșire, în special în vederea înlocuirii capitalului de stat cu investiții private ⁽²⁾ pentru a asigura caracterul temporar al prezenței statului în capitalul băncilor, garanții împotriva abuzului de ajutor și a denaturărilor concurenței, precum și revizuirea efectelor schemei de recapitalizare și a situației beneficiarilor prin rapoarte periodice sau planuri de restructurare, atunci când este necesar.

2.1. Recapitalizări la ratele de piață actuale

- (21) În situația în care infuziile de capital de stat se realizează cu participarea semnificativă (30 % sau mai mult) a investitorilor privați și în condiții similare, Comisia va accepta remunerarea stabilită în acord ⁽³⁾. Dat fiind numărul redus de preocupări legate de concurență pe care le presupune o astfel de operațiune, cu excepția cazului în care condițiile acordului sunt de așa natură încât modifică semnificativ stimulentele investitorilor privați, în principiu nu par să fie necesare garanții de concurență *ex ante* sau stimulente pentru ieșire.

2.2. Recapitalizări temporare ale băncilor în esență solide pentru a promova stabilitatea financiară și împrumuturile către economia reală

- (22) În evaluarea modului în care sunt tratate băncile din această categorie, Comisia va pune, în mare măsură, accentul pe distincția între băncile în esență solide și alte bănci, distincție discutată la punctele 12-15.
- (23) Remunerarea globală trebuie să ia în calcul, în mod adecvat, următoarele elemente:
- (a) profilul de risc actual al fiecărui beneficiar ⁽⁴⁾;
  - (b) caracteristicile instrumentului ales, inclusiv nivelul de subordonare al acestuia; riscul și toate modalitățile de plată ⁽⁵⁾;
  - (c) stimulente de ieșire integrate (ca de exemplu clauze de „step-up” și de rambursare);
  - (d) valoarea de referință adecvată a ratei dobânzii fără risc.
- (24) Remunerarea pentru recapitalizările de stat nu poate fi tot atât de ridicată ca nivelurile actuale ale pieței (aproximativ 15 %) ⁽⁶⁾ deoarece acestea nu reflectă, în mod necesar, ceea ce poate fi considerat drept condiții normale de piață ⁽⁷⁾. În consecință, Comisia este dispusă să accepte pentru recapitalizările

⁽¹⁾ A se vedea punctul 39 din Comunicarea cu privire la sectorul bancar.

⁽²⁾ Toate trimerile din acest document la stimulentele de ieșire sau la stimulentele de efectuare a rambursării către stat trebuie înțelese ca având obiectivul de a înlocui capitalul de stat cu capital privat în măsura în care acest lucru este necesar și adecvat în contextul revenirii la condițiile de piață normale.

⁽³⁾ A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei din 27 octombrie 2008 în cauza N 512/08 *Măsuri de sprijin pentru instituțiile financiare din Germania*, punctul 54.

⁽⁴⁾ Pentru informații suplimentare, a se vedea anexa 1.

⁽⁵⁾ De exemplu, un număr de parametri majorează sau diminuează valoarea acțiunilor preferențiale, în funcție de definiția exactă a acestora, ca de exemplu: convertibilitatea în acțiuni ordinare sau alte instrumente, dividende cumulative sau necumulative, rată a dividendului fixă sau ajustabilă, lichidarea preferențială înaintea acțiunilor ordinare, participarea sau neparticiparea la veniturile peste rata dividendului plătită la acțiunile ordinare, opțiunea de vânzare, clauze de răscumpărare, drepturi de vot. Din diferitele categorii de reglementare, Comisia va folosi ca referință clasificarea generală a instrumentului de capital (de exemplu: capital de bază/altul decât de bază, capital de rangul 1/rangul 2).

⁽⁶⁾ De exemplu JP Morgan, *Europe Credit Research*, 27 octombrie 2008; datele Merrill Lynch cu privire la datoriile de rangul 1 denumite în euro ale instituțiilor financiare cotate cel puțin cu ratingul „investment grade”, cu emisiune publică pe piața Eurobond sau pe piața internă a statelor membre care au adoptat moneda euro. Datele sunt furnizate de ECOWIN (ml: et10yld).

⁽⁷⁾ Nivelul actual de remunerare poate să reflecte, de asemenea, actuala cerere relativ ridicată de capital de rangul 1, în condițiile în care băncile se îndepărtează de ceea ce în prezent este perceput ca un model de afaceri, perimat, cu capitalizare redusă, combinată cu o ofertă relativ redusă și o mare volatilitate a pieței.

băncilor în esență solide *un preț* la o rată sub nivelul actual al ratelor de piață, pentru a permite băncilor să valorifice aceste instrumente și să favorizeze astfel restabilirea stabilității financiare și asigurarea împrumuturilor către economia reală.

- (25) În același timp, randamentul total estimat al recapitalizării de stat nu ar trebui să înregistreze valori mult diferite de prețurile curente ale pieței deoarece: (i) ar trebui să evite subevaluarea riscului de dinainte de criză; (ii) trebuie să reflecte nesiguranța cu privire la sincronizarea și nivelul unui nou echilibru de preț; (iii) trebuie să asigure stimulente pentru ieșirea din schemă; și (iv) trebuie să minimizeze riscul denaturării concurenței între statele membre, precum și între acele bănci care, în prezent, atrag capital pe piață fără ajutor de stat. O rată de remunerare nu foarte diferită de actualul preț al pieței este esențială pentru a evita eliminarea recapitalizării prin sectorul privat și pentru a facilita revenirea la condiții de piață normale.

Nivelul prețului de intrare pentru recapitalizări

- (26) Comisia consideră că recomandările Eurosistemului din 20 noiembrie 2008 prevăd o metodă adecvată de stabilire a prețului recapitalizărilor. Remunerările calculate utilizând această metodologie reprezintă, în opinia Eurosistemului, o bază adecvată (nivel de intrare) pentru rata nominală a rentabilității necesară pentru recapitalizarea băncilor în esență solide. Acest preț poate fi ajustat în sensul majorării sale pentru a ține seama de necesitatea de a încuraja rambursarea capitalului de stat ⁽¹⁾. Comisia consideră că astfel de ajustări vor contribui și la realizarea obiectivului de protecție împotriva denaturării concurenței.
- (27) Potrivit recomandărilor Eurosistemului, rata rentabilității cerută de guvern pentru instrumentele de recapitalizare pentru *băncile în esență solide* — acțiunile preferențiale și alte instrumente hibride — ar putea fi determinată pe baza unui interval de prețuri definit de: (i) rata rentabilității cerută pentru datoria subordonată, care reprezintă o *limită inferioară* și (ii) rata rentabilității cerută pentru acțiunile ordinare, care reprezintă o *limită superioară*. Această metodologie presupune calcularea unui interval de prețuri pe baza a diferite componente, ceea ce ar trebui să reflecte și caracteristicile specifice ale diferitelor instituții (sau ale grupurilor de instituții similare) și ale statelor membre. Aplicarea acestei metodologii prin utilizarea valorilor medii (de mijloc sau mediene) ale parametrilor relevanți (rentabilitatea obligațiunilor guvernamentale, spreadurile CDS, primele de risc pentru acțiuni) determină un interval cu o rată medie cerută a rentabilității de 7 % pentru acțiunile preferențiale cu caracteristici similare celor ale datoriei subordonate și o rată medie cerută a rentabilității de 9,3 % pentru acțiunile ordinare ale băncilor din zona euro. Ca atare, acest interval de prețuri medii reprezintă un interval indicativ.
- (28) Comisia va accepta pe baza metodologiei de mai sus o remunerare minimă pentru băncile în esență solide ⁽²⁾. Această remunerare este diferențiată la nivelul fiecărei bănci pe baza a diferiți parametri:
- (a) tipul capitalului ales ⁽³⁾: cu cât este mai mică subordonarea, cu atât este mai mică și remunerarea cerută în intervalul de prețuri;
  - (b) valoarea de referință adecvată a dobânzii necesare pentru investițiile fără risc;
  - (c) profilul de risc individual, la nivel național, al tuturor instituțiilor financiare eligibile (inclusiv al băncilor solide și al celor în dificultate).
- (29) Statele membre pot alege o formulă de stabilire a prețului care să includă, în plus, clauze de „step-up” sau de rambursare anticipată. O astfel de opțiune ar trebui aleasă cu grijă, astfel încât să încurajeze încetarea timpurie a sprijinului sub formă de capital acordat de stat băncilor, fără a duce însă la o creștere excesivă a costului capitalului.
- (30) Comisia va accepta, de asemenea, metodologii alternative de stabilire a prețului, cu condiția ca acestea să ducă la remunerări mai mari în comparație cu metodologia de mai sus.

⁽¹⁾ A se vedea punctele 5-7 din Recomandările Consiliului guvernatorilor al BCE privind calcularea prețului recapitalizărilor din 20 noiembrie 2008.

⁽²⁾ Poate fi necesară luarea în considerare a situației specifice a statelor membre care nu fac parte din Eurosistem.

⁽³⁾ De exemplu, acțiuni ordinare, capital altul decât de bază de rangul 1 sau capital de rangul 2.

Stimulente pentru rambursarea capitalului de stat

- (31) Măsurile de recapitalizare trebuie să conțină stimulente adecvate pentru rambursarea capitalului de stat atunci când piața o permite ⁽¹⁾. Cea mai simplă cale de a impulsiona băncile să caute surse alternative de capital este ca statele membre să solicite o remunerare suficient de mare pentru recapitalizarea de stat. Din acest motiv, Comisia consideră că este util să se adauge, de regulă, un supliment la prețul de intrare stabilit ⁽²⁾, pentru a stimula ieșirea. O structură a prețurilor care să includă majorarea acestora în timp și clauze de „step-up” va consolida acest mecanism de stimulare a ieșirii.
- (32) În cazul în care un stat membru preferă să nu majoreze rata nominală a remunerării, acesta poate lua în considerare creșterea remunerării globale prin opțiuni de cumpărare sau alte clauze de rambursare sau prin mecanisme care să încurajeze atragerea de capital privat, de exemplu prin condiționarea plății dividendelor de plata unei remunerări obligatorii către stat, majorată în timp.
- (33) Statele membre pot avea în vedere și aplicarea unei politici restrictive în ceea ce privește dividendele, pentru a asigura caracterul temporar al intervenției statului. Aplicarea unei politici restrictive în ceea ce privește dividendele ar fi coerentă cu obiectivul de garantare a împrumuturilor către economia reală și de consolidare a bazei de capital a băncilor beneficiare. În același timp, ar fi important să se permită plata dividendelor atunci când acest lucru reprezintă un stimulent menit să furnizeze noi capitaluri private băncilor în esență solide ⁽³⁾.
- (34) Comisia va evalua de la caz la caz mecanismele de ieșire propuse. În general, cu cât amploarea recapitalizării și profilul de risc al băncii beneficiare sunt mai mari, cu atât este mai necesar să se prevadă un mecanism de ieșire clar. Combinarea nivelului și tipului remunerării și — atunci când și în măsura în care acest lucru este adecvat — cu o politică restrictivă în ceea ce privește dividendele trebuie să reprezinte, în întregime, un stimulent de ieșire suficient pentru băncile beneficiare. Comisia consideră, în special, că nu sunt necesare restricții privind plata dividendelor atunci când nivelul prețului practicat reflectă în mod corect profilul de risc al băncii, clauzele de „step-up” sau elementele comparabile oferă stimulente suficiente pentru ieșire, iar recapitalizarea este de mică amploare.

Prevenirea denaturărilor excesive ale concurenței

- (35) La punctul 35 din Comunicarea cu privire la sectorul bancar se subliniază necesitatea includerii în schemele de recapitalizare a unor garanții împotriva eventualelor abuzuri și denaturări ale concurenței. La punctul 38 din Comunicarea cu privire la sectorul bancar se prevede că infuziile de capital nu pot să depășească minimumul necesar și nu pot să permită beneficiarului să adopte strategii comerciale agresive care ar fi incompatibile cu obiectivele care stau la baza recapitalizării ⁽⁴⁾.
- (36) De regulă, cu cât remunerarea este mai mare, cu atât este mai puțin nevoie de garanții, întrucât nivelul prețului va limita denaturările concurenței. Băncile care primesc recapitalizări de stat ar trebui, de asemenea, să evite să afișeze acest lucru în scopuri comerciale.
- (37) Pot fi necesare garanții pentru a preveni o expansiune comercială agresivă finanțată prin ajutoare de stat. În principiu, fuziunile și achizițiile pot contribui semnificativ la consolidarea industriei bancare în vederea atingerii obiectivelor de stabilizare a piețelor financiare și de asigurare a unui flux constant de credit către economia reală. Pentru a nu favoriza acele instituții care primesc sprijin public în detrimentul concurenților acestora care nu beneficiază de un astfel de sprijin, fuziunile și achizițiile ar trebui organizate, în general, pe baza unei proceduri de achiziții publice concurențiale.

⁽¹⁾ Ținând seama de tipul instrumentului de recapitalizare și de clasificarea acestuia de către autoritățile de supraveghere.

⁽²⁾ Acest lucru este cu atât mai important cu cât metoda prezentată anterior poate fi afectată de subestimarea riscurilor înainte de criză.

⁽³⁾ Din aceste motive, restricțiile privind plata dividendelor ar putea fi, de exemplu, limitate în timp sau la un procent din profiturile obținute sau ar putea fi legate de aportul de capital nou (de exemplu, prin plata dividendelor sub formă de acțiuni noi). Atunci când rambursarea statului este probabil să aibă loc în mai multe etape, s-ar putea avea în vedere, de asemenea, relaxarea treptată a oricăror restricții privind dividendele în funcție de evoluția rambursării.

⁽⁴⁾ Având în vedere obiectivele garantare a împrumuturilor către economia reală, nu este necesar să se prevadă restricții privind creșterea bilanțului în schemele de recapitalizare a băncilor în esență solide. Acest lucru ar trebui să se aplice, în principiu, și schemelor de garantare, cu excepția cazului în care există un risc serios de deplasare a fluxurilor de capital între statele membre.

- (38) Anvergura garanțiilor de comportament va depinde de o evaluare a proporționalității care ține seama de toți factorii relevanți, în special de profilul de risc al băncii beneficiare. Dacă pentru băncile cu un profil de risc foarte scăzut este probabil să nu fie necesare decât garanții de comportament foarte limitate, necesitatea unor astfel de garanții crește odată cu profilul de risc. Evaluarea proporționalității este influențată și de valoarea relativă a infuziei de capital efectuată de stat și de nivelul de înzestrare cu capital atins.
- (39) Atunci când statele membre utilizează recapitalizarea în scopul de a finanța economia reală, acestea trebuie să se asigure că ajutorul contribuie efectiv la atingerea acestui obiectiv. În acest scop, în conformitate cu dispozițiile naționale, acestea ar trebui să condiționeze recapitalizarea de garanții naționale executorii și care pot fi puse în aplicare, care să garanteze faptul că infuzia de capital în cauză este utilizată pentru a sprijini acordarea de credit economiei reale.

Examinare

- (40) În plus, așa cum se indică în Comunicarea cu privire la sectorul bancar ⁽¹⁾, recapitalizările ar trebui să facă obiectul unei examinări periodice. La șase luni de la introducerea acestora, statele membre trebuie să prezinte un raport Comisiei cu privire la punerea în aplicare a măsurilor adoptate. Raportul trebuie să furnizeze informații complete privind:
- (a) băncile care au fost recapitalizate, inclusiv în ceea ce privește elementele menționate la punctele 12-15 și în anexa 1, precum și o evaluare a modelului de afaceri al băncii, în vederea analizei profilului de risc și a viabilității băncii;
  - (b) sumele primite de băncile respective și condițiile în care a avut loc recapitalizarea;
  - (c) utilizarea capitalului primit, inclusiv în ceea ce privește (i) sprijinirea împrumuturilor către economia reală, (ii) creșterea externă și (iii) politica privind dividendele a băncilor beneficiare;
  - (d) respectarea angajamentelor asumate de statele membre în ceea ce privește stimulentele de ieșire și alte condiții și garanții; și
  - (e) calea de urmat pentru a nu mai depinde de capitalul de stat ⁽²⁾.
- (41) În contextul revizuirii, Comisia va evalua, printre altele, necesitatea de a menține în continuare garanțiile de comportament. În funcție de evoluția condițiilor pieței, Comisia poate, de asemenea, solicita o analiză a garanțiilor care însoțesc măsurile, pentru a se asigura faptul că ajutorul este limitat la suma și durata minime necesare pentru a face față crizei actuale.
- (42) Comisia reamintește faptul că atunci când o bancă considerată inițial în esență solidă începe să se confrunte cu dificultăți după efectuarea recapitalizării, trebuie notificat un plan de restructurare a băncii respective.

2.3. Recapitalizările efectuate în vederea salvării altor bănci

- (43) Recapitalizările băncilor care nu sunt în esență solide ar trebui să fie supuse unor condiții mai stricte.
- (44) În ceea ce privește remunerarea, astfel cum se menționează anterior, aceasta ar trebui să reflecte, în principiu, profilul de risc al beneficiarului și să fie mai mare decât cea pentru băncile în esență solide ⁽³⁾. Acest lucru nu exclude posibilitatea ca autoritățile de supraveghere să întreprindă acțiuni urgente, atunci când este necesar, în cazurile de restructurare. Atunci când nu se poate stabili un preț la un nivel care să corespundă profilului de risc al băncii, acesta ar trebui să fie totuși apropiat de nivelul cerut pentru o bancă similară în condiții de piață normale. În ciuda necesității de a asigura stabilitatea financiară, utilizarea capitalului de stat pentru aceste bănci poate fi acceptată numai cu condiția lichidării sau a restructurării profunde și extinse a băncii, care să includă operarea de schimbări la nivel de conducere și guvernanta corporativă, după caz. Prin urmare, în termen de șase luni de la efectuarea recapitalizării trebuie prezentat pentru aceste bănci fie un plan de restructurare profundă, fie un plan de lichidare. După cum se indică în Comunicarea cu privire la sectorul bancar, un astfel de plan va fi evaluat în conformitate cu principiile expuse în orientările privind salvarea și restructurarea societăților aflate în dificultate și va trebui să includă măsuri compensatorii.

⁽¹⁾ A se vedea punctele 34-42 din Comunicarea cu privire la sectorul bancar. Conform Comunicării cu privire la sectorul bancar, măsurile de recapitalizare individuale luate în conformitate cu o schemă de recapitalizare aprobată de Comisie nu trebuie notificate și vor fi evaluate de către Comisie în contextul examinării și al prezentării unui plan de viabilitate.

⁽²⁾ Ținând seama de caracteristicile instrumentului de recapitalizare.

⁽³⁾ A se vedea punctul 28 privind intervalul de prețuri extins, care implică rate ale remunerării mai mari pentru băncile în dificultate.

- (45) Până la rambursarea statului, garanțiile de comportament pentru băncile în dificultate aflate în etapele de salvare și restructurare ar trebui să includă, în principiu: o politică restrictivă în ceea ce privește dividendele (inclusiv interzicerea dividendelor, cel puțin pe perioada restructurării); limitarea remunerării acordate personalului cu funcții de conducere sau a repartizării bonusurilor; obligația de a restabili și menține un nivel ridicat al ratei de solvabilitate, compatibil cu obiectivul stabilității financiare; precum și un calendar de rambursare a statului.

2.4. *Observații finale*

- (46) În cele din urmă, Comisia ține seama de posibilitatea ca participarea băncilor la operațiunile de recapitalizare să fie deschisă tuturor sau unui segment important al băncilor într-un anumit stat membru și cu aplicarea unor criterii de diferențiere mai generale, pentru a obține în timp o rentabilitate globală adecvată. Unele state membre pot prefera, de exemplu, din rațiuni practice de ordin administrativ, să utilizeze metode mai puțin elaborate. Fără a exclude posibilitatea ca statele membre să stabilească prețul pe baza metodologiei de mai sus, Comisia va accepta mecanisme de calculare a prețului care să ducă la o rată a rentabilității totale preconizată anuală pentru toate băncile care participă la o schemă suficient de mare încât să răspundă cerințelor diferitelor bănci și să le ofere stimulente de ieșire adecvate. Această rată ar trebui, de regulă, stabilită peste limita superioară menționată la punctul 27 pentru instrumentele de capital de rangul 1 ⁽¹⁾. Acest lucru poate include un preț de intrare mai mic și majorare adecvată a ratei, precum și alte elemente de diferențiere și garanții, descrise anterior ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Până în prezent, Comisia a acceptat măsuri de recapitalizare cu o rentabilitate totală preconizată anuală de cel puțin 10 % pentru instrumentele de capital de rangul 1 pentru toate băncile care participă la o schemă. Pentru statele membre cu rate ale rentabilității fără risc care diferă semnificativ de media zonei euro, poate fi necesară adaptarea corespunzătoare acestui nivel. Va fi, de asemenea, necesară efectuarea de ajustări în funcție de evoluția ratelor fără risc.

⁽²⁾ Un exemplu de combinare a unui preț de intrare mic cu astfel de elemente de diferențiere îl reprezintă decizia Comisiei din 12 noiembrie 2008 în cauza N 528/08 Țările de Jos, *Ajutor către ING Groep N.V.*, unde pentru remunerarea unui instrument de capital *sui generis* considerat capital de bază de rangul 1, un cupon fix (8,5 %) este însoțit de plăți aferente cupoanelor disproporționate, a căror valoare este în creștere, precum și de o posibilă evoluție pozitivă, rezultatul fiind o rentabilitate totală preconizată anual care depășește 10 %.

ANEXĂ

Stabilirea prețului capitalului propriu

Capitalul propriu (acțiunile ordinare sau comune) este cea mai cunoscută formă de capital de bază de rangul 1. Acțiunile ordinare sunt remunerate prin plăți ale dividendelor viitoare incerte și prin creșterea prețului acțiunilor (câștig/pierdere de capital), ambele depinzând în cele din urmă de previziunile privind fluxurile viitoare de numerar/profituri. În situația actuală, previzionarea evoluției fluxurilor de numerar în viitor este și mai dificilă decât în condiții normale. Cel mai vizibil factor este, prin urmare, prețul de piață cotel al acțiunilor ordinare. În cazul băncilor necotate, întrucât nu există un preț cotel al acțiunilor, statele membre ar trebui să adopte o abordare adecvată bazată pe piață, precum evaluarea totală a acestora.

În cazul în care se acordă asistență la emiterea de acțiuni ordinare (subscriere), orice acțiuni care nu sunt preluate de investitorii existenți sau noi vor fi preluate de către statul membru în calitate de subscriitor la cel mai mic preț posibil în comparație cu prețul acțiunii imediat înainte de anunțarea lansării unei oferte deschise. Și instituția emitentă ar trebui să plătească o taxă de subscriere adecvată ⁽¹⁾. Comisia va ține seama de influența pe care ajutorul de stat primit anterior este posibil să o fi avut asupra prețului acțiunilor beneficiarului.

Indicatori pentru evaluarea profilului de risc al unei bănci

La evaluarea profilului de risc al unei bănci în vederea analizei unei măsuri de recapitalizare în temeiul normelor privind ajutoarele de stat, Comisia va ține seama de situația băncii în special în ceea ce privește următorii indicatori:

- adecvarea capitalului: Comisia va aprecia ca pozitivă evaluarea solvabilității unei bănci și adecvarea în viitor a capitalului acesteia ca urmare a unei examinări efectuate de autoritatea de supraveghere națională; o astfel de examinare va evalua expunerea băncii la diverse riscuri (precum riscul de credit, riscul de lichidități, riscul de piață, riscurile de rată a dobânzii și a cursului de schimb), calitatea portofoliului de active (pe piața națională și în comparație cu standardele internaționale disponibile), sustenabilitatea modelului său de afaceri pe termen lung și alte elemente pertinente;
- amplora recapitalizării: Comisia va aprecia ca pozitive recapitalizările de mică amploare, ca de exemplu cele care nu depășesc 2 % din activele ponderate la risc ale băncii;
- spreadurile CDS actuale: Comisia va considera că un spread mai mic sau egal cu media indică un profil de risc inferior;
- ratingul curent al băncii și previziunile privind evoluția acestuia: Comisia va considera că un rating A sau mai mare și previziunea ca acesta să rămână stabil sau pozitiv indică un profil de risc inferior.

La evaluarea acestor indicatori, trebuie să se țină seama de situația băncilor care se confruntă cu dificultăți din cauza circumstanțelor excepționale actuale, dar care înainte de criză ar fi fost considerate în esență solide, așa cum indică, de exemplu, evoluția indicatorilor de piață precum spreadurile CDS și prețurile acțiunilor.

Tabelul 1

Tipuri de capital

Datorie	Rangul 2
	Titluri de creanță cu scadență
	Titluri de creanță subordonate perpetue
Necesitatea unei rentabilități mai mari	Acțiuni preferențiale cumulative sau alte instrumente similare
↓	Rangul 1
	Acțiuni preferențiale necumulative sau alte instrumente similare
O mai mare absorbire a pierderilor	Alte instrumente hibrid de înaltă calitate
Capital propriu	Rezerve/Rezultat reportat
	Acțiuni ordinare

⁽¹⁾ A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei din 13 octombrie 2008 în cauza N 507/08 *Măsuri de sprijin financiar pentru sectorul bancar din Regatul Unit*, punctul 11, decizia Comisiei din 27 octombrie 2008 în cauza N 512/08 *Măsuri de sprijin pentru instituțiile financiare din Germania*, punctul 12.